

s.remissvar@regeringskansliet.se
s.hc.delning@regeringskansliet.se

Remiss om en trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23) svar senast 30 augusti 2024, [S2024/00726]

Er beteckning: 2024/00726

Sammanfattning

Länsstyrelsen Jämtlands län är i huvudsak positiv till de förslag och överväganden som utredningen lämnar i slutbetänkandet och bedömer att dessa kommer att bidra till en förbättrad folkhälsa genom ett stärkt ANDTS-arbete.

Särskilt välkommet ur ett folkhälsoperspektiv för att skydda barn och unga är regleringen av lustgasförsäljning, nikotinfriksoltid, langningsförbud och en högsta tillåten nikotinhalt i snus och nikotinpåsar.

Länsstyrelsen Jämtlands län noterar att det kommer att bli ökade kostnader för Länsstyrelserna vid framtagande samt förvaltning av den föreslagna utbildningen. Hur förvaltningen av utbildningen ska ske framgår ej av utredningen.

Länsstyrelsen Jämtlands län noterar att flertalet förslag innebär ett merarbete för kommunerna, detta kan medföra svårigheter att sköta sitt kommunala uppdrag samt innebära ökade kostnader, särskilt mindre kommuner kan drabbas hårdare av detta.

Länsstyrelsen i Jämtlands län tillstyrker utredningens betänkande med reservation för ett par förtydliganden som anges nedan:

3.8 (sid 104) En ny lag om lustgas

Länsstyrelsen Jämtlands län ställer sig positiv till förslaget att införa en ny lag i syfte att förhindra användning av lustgas för berusning.

Förslaget som det är utformat kommer att påverka försäljningen av lustgas som har annan användning än den i berusningssyfte. Det kan gälla privatpersoner som utövar intressen så som motorsport, matlagning.

De konsekvenserna behöver utredas ytterligare.

4.1.4 (sid 141) Rök-, tobaks- och nikotinfri skoltid ska införas

Länsstyrelsen Jämtlands län ställer sig positiv till förslaget, men anser att det borde kompletteras med en skrivning likt den som finns vad gäller rökfria skolmiljöer, ”som till användningssättet motsvarar snusning men som inte innehåller tobak eller nikotin.” Detta för att förhindra att elever använder andra snusprodukter med exempelvis CBD, koffein eller annat vilket skulle göra det ogörligt för skolpersonalen att avgöra vilken typ av snus eleven använder.

Länsstyrelsen Jämtlands län anser även att rök- tobaks- och nikotinfri skoltid också bör inkludera fritidshem, det vill säga den tid som eleverna vistas i fritidsverksamhet.

Vi ser även att skolans huvudman bör föreslås vara ansvarig för att erbjuda stöd och hjälp till elever att sluta röka och snusa, samt tydliggöra hur förbudet hänger ihop med det förebyggande arbetet. Där föreslår vi att huvudmannen bör vara skyldig att upprätta en ANDTS-policy samt en handlingsplan alternativt ett egenkontrollprogram för hur det förebyggande arbetet ska bedrivas, hur skolan ska se till att säkerställa en rök- tobaks- och nikotinfri skoltid samt vad som sker om elever bryter mot förbudet. Denna kan sedan användas vid kommunernas tillsyn av rökfria miljöer. Lämpligt vore om folkhälsomyndigheten ansvarar för framtagandet av ett egenkontrollprogram så det blir en samsyn i landet angående detta.

4.3.5 (sid 160) Nikotinhalten bör bestämmas till 12 milligram per gram

Länsstyrelsen Jämtlands län ställer sig positiv till att nikotinhalten inte ska få överstiga 12 milligram per gram för tobakssnus och nikotinsnus.

Länsstyrelsen Jämtlands län anser att den i utredningen nämnda nivån på 4 milligram per gram är en lämplig gräns av nikotinhalten i nikotinsnus, detta för att för att minimera nikotinets hälsoskador och risken för nikotinförgiftning hos unga.

Barn och ungas intresse bör sättas främst. Bland barn och unga är nikotinsnuset mer populärt än tobakssnuset och Länsstyrelsen Jämtlands län anser därför att regeringen bör överväga att sätta en lägre gräns för nikotinhalten i nikotinsnuset.

4.5.4 (sid176) Förvaringsförbud

Länsstyrelsen Jämtlands län tillstyrker förslaget att införa ett förvaringsförbud.

Länsstyrelsen Jämtlands län avstyrker utredningens förslag att Länsstyrelsen ska utöva tillsyn över Polismyndighetens tillsyn över förvaringsförbudet.

Länsstyrelsen Jämtlands län har ingen erfarenhet av att utöva tillsyn över Polismyndighetens tillsyn och kan inte heller se hur en sådan tillsyn skulle gå till i praktiken då flera regionala myndigheter skulle utöva tillsyn över en nationell myndighet.

5.1 (sid 181) Alkohollagen är en skyddslagstiftning

Länsstyrelsen Jämtlands län tillstyrker förslaget att förtydliga i enlighet med lagstiftningens intentioner.

Länsstyrelsen Jämtlands län anser att i de föreslagna formuleringarna bör förtydligas ytterligare att det är en skyddslagstiftning.

Det förkommer att kommuner i sitt beslutsfattande i vissa fall låter näringspolitiska hänsyn gå före de alkoholpolitiska hänsynen trots att det i förarbetena anges att de alkoholpolitiska hänsynen bör ha företräde.

5.2.1 (sid 183) Koppling mellan mat och alkoholserving

Länsstyrelsen Jämtlands län tillstyrker utredningens förslag avseende matutbud.

Gästerna ska kunna erbjudas flera olika maträtter.

Den tidpunkt då matutbudet får begränsas till ett fåtal enklare rätter tidigareläggs från kl. 23.00 till 22.00. Det i sig kanske inte leder till ökad berusning på stället.

Det finns en risk att det öppnas fler nattklubbar som vänder sig till en yngre publik som inte kommer till stället förrän tidigast runt midnatt eller om stället inte ens öppnar förrän 22. Då undkommer de matkravet. Detta behöver förtydligas.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör utforma tydliga föreskrifter vad som anses vara en fullgod maträtt.

6.4.2 (sid 270) Åtgärder för att underlätta handläggningen

En utbildning för alkohol- och tobakshandläggare bör tas fram.

Länsstyrelsen Jämtlands län ser positivt på att grundutbildningar tas fram i dialog mellan myndigheterna och departementet.

Länsstyrelserna i Västra Götaland och Skåne tog 2022 gemensamt fram en tvådagars lärarledd grundutbildning för alkoholhandläggare och en motsvarande utbildning för tobakshandläggare.

Utbildningarna har varit kostnadsfria för deltagarna och utvärderingarna har visat att de är både uppskattade och ger en bra grund för nya handläggare.

Den skulle eventuellt kunna läggas till grund när en ny utbildning tas fram.

Den nya utbildningen bör indelas i olika segment Grund, tillsyn, tillståndsprovning, samt att den nya utbildningen som tas fram bör resultera i någon form av intyg eller liknande för deltagarna.

Utredningen tar inte upp hur den fortsatta förvaltningen av utbildningen ska löpa. Ej heller hur den ska genomföras och bekostas. Det behöver förtydligas vem som har förvaltningsuppdraget av den framtagna utbildningen.

6.6.3 (sid. 280) Länsstyrelsens möjlighet till ingripande mot en kommun

Länsstyrelsen Jämtlands län tillstyrker i stort utredningens förslag att inte införa några ytterligare möjligheter att ingripa mot en kommun, förutom i de fall där tillstånd medgivits till sökanden trots att den bedömts vara uppenbart olämplig. Inte minst för att motverka penningtvätt, korruption och organiserad brottslighet i enlighet med regeringens intention att motverka korruption i den offentliga förvaltningen.

Vidare framgår att även om tillsyn kan ske på mindre ingripande sätt, till exempel genom dialoger och frivilliga rättelser, är det viktigt

att tillsynsmyndigheten har möjlighet att ingripa när det finns behov enligt ovan.

Länsstyrelsen Jämtlands län anser att dialoger och frivilliga rättelser kommer i första hand, den arbetar vi med dagligen. Vidare har vi ytterligare tillsyn där vi granskar med, utan anmärkning, brist, kritik, allvarlig kritik.

7.1.6 Konsekvenser av en förändrad tobaksstrategi

Länsstyrelsen Jämtlands län instämmer att det övergripande målet för ANDTS-politiken och regleringen av de nya nikotinprodukterna ges en inriktning som särskilt syftar till att minska barns och ungas användning av nikotinprodukter.

Det finns starka skäl att reglera även dessa produkter i överensstämmelse med de krav som ställs på tobaksvaror.

Länsstyrelsen Jämtlands län anser då att även smaksättning av nikotinsnus och e-cigarett ska förbjudas, likt det gjorts på tobaksprodukter.

Detta vore ett effektivt sätt att göra produkterna mindre attraktiva för unga och kan förväntas leda till att färre ungdomar använder nikotinprodukter.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Marita Ljung med samordnare Inga-Lill Olsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Therese Räftegård Färggren Funktions chef Social hållbarhet.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.